

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U102696

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-12-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кочергіна Анастасія Віталіївна
2. Kochergina Anastasia Vitalievna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 091

Назва наукової спеціальності: Біологія. Біологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 23-11-2021

Спеціальність за освітою: Біологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 64.053.040

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61002, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61002, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 34.29.15

Тема дисертації:

1. Кортикофільні міксоміцети (*Mухogastrea*) південно-західної частини Середньоруської височини: видове різноманіття та субстратна екологія.
2. Corticolous myxomycetes (*Mухogastrea*) of the southwestern part of the East European Upland: species diversity and substrate ecology.

Реферат:

1. Актуальність вивчення міксоміцетів обумовлена поширеністю та екологічної значущістю цих організмів: вони складають до 50% біомаси ґрунтових амеб і є ключовими регуляторами чисельності бактерій, водоростей та гетеротрофних протистів у наземних екосистемах. Важливість охорони міксоміцетів, необхідність своєчасної оцінки стану їхніх локальних біот, визнана на міжнародному рівні. Серед екологічних груп міксоміцетів однією з найменш досліджених є кортикофільні міксоміцети, що характеризуються проходженням усього життєвого циклу на корі дерев. На території України кортикофільні міксоміцети вперше описані наприкінці 1980-х рр, однак спеціалізовані дослідження, присвячені різноманіттю та екології кортикофільних міксоміцетів, в Україні жодного разу не проводилися, а в багатьох

біогеографічних зонах країни ці організми не досліджені взагалі. Це стосується і південно-західної частини Середньоруської височини – фізико-географічного виділу, що охоплює східний край лісового та лісостепового поясів рослинності України. Особливості південно-західної частини Середньоруської височини як унікального для України ландшафтно-ценотичного комплексу, багатого на рефугіуми реліктової біоти, визначають актуальність дослідження видового різноманіття та субстратної екології кортикофільних міксоміцетів цієї території. Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше встановлено видовий склад кортикофільних міксоміцетів південно-західної частини Середньоруської височини – 38 видів кортикофільних міксоміцетів, що належать до 18 ро-дів, 10 родин, 7 порядків та 2 підкласів, серед яких 12 є новими для Харківського лісостепу, 6 – новими для Середньоруських лісів, 3 – новими для рівнинної частини України, та 5 (*Hemitrichia pardina*, *Licea floriformis*, *L. pygmaea*, *Macbrideola argentea* та *Paradiacheopsis acanthodes*) – новими для України. Вперше вивчено таксономічну, субстратно-екологічну та хорологічну структуру біоти кортикофільних міксоміцетів південного сходу України. Проведено детальний аналіз якісних та кількісних характеристик угруповань міксоміцетів на різних видах субстратуутворюючих рослин, здійснено екстраполяційну оцінку кількості видів міксоміцетів, асоційованих з провідними видами деревних рослин, проведено детальне порівняння угруповань, здійснено їхній розподіл на п'ять кластерів. Встановлено, що в умовах північного сходу України видовий склад кортикофільних міксоміцетів визначається насамперед складом субстратуутворюючих рослин. Вперше у міксоміцетів виявлені європейсько-пів-нічноамериканський та панарктичний ареали. Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати щодо видового складу, таксономічної, субстратно-екологічної та хорологічної структури біоти кортикофільних міксоміцетів збагачують знання щодо формування регіональних біот цих організмів та сприяють встановленню чинників, що впливають на різноманіття, рясність та поширеність цих організмів. Одержані дані можуть бути використані для обґрунтування необхідності охорони міксоміцетів, зокрема і шляхом створення природних резерватів. Результати досліджень знайшли використання в навчальному процесі в ХНПУ імені Г.С. Сковороди при підготовці матеріалів курсу «Мікологія», навчальної польової практики студентів природничого факультету та рекомендацій до курсових робіт студентів. Зібрана колекція міксоміцетів включена до наукового гербарію ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

2. The relevance of the study of the myxomycetes is caused by to the prevalence and ecological significance of these organisms: they make up to 50% of the biomass of soil amoebae and are the key regulators of the number of bacteria, algae and heterotrophic protists in terrestrial ecosystems. The importance of protection of myxomycetes, the necessity for timely assessment of the state of their local biota, is internationally recognized. Among the ecological groups of myxomycetes, one of the least studied is corticolous myxomycetes, which are characterized by the passage of the entire life cycle on bark of living trees. Corticolous myxomycetes in Ukraine were first described in the late 1980s, but no specialized studies on the diversity and ecology of corticolous myxomycetes have ever been conducted in the country, and in many biogeographical areas of Ukraine these organisms are not studied at all. This also applies to the southwestern part of the East European Upland, a physical-geographical section that covers the eastern edge of the forest and forest-steppe vegetation belts of Ukraine. Peculiarities of the southwestern part of the East European Upland as a unique for Ukraine landscape-coenotic complex, which is rich in refugiums of relict biota, determine the relevance of the study of species diversity and substrate ecology of corticolous myxomycetes in this area. The scientific novelty of the work is that for the first time the species composition of corticolous myxomycetes of the southwestern part of the East European Upland was established - 38 species of corticophilic myxomycetes, which belong to 18 genera, 10 families, 7 orders and 2 subclasses, 12 species are new for Kharkiv forest-steppe, 6 - new for the Middle Russian forests, 3 - new for the plain part of Ukraine, and 5 (*Hemitrichia pardina*, *Licea floriformis*, *L. pygmaea*, *Macbrideola argentea* and *Paradiacheopsis acanthodes*) - new for Ukraine. The taxonomic, substrate-ecological and chorological structure of the biota of corticolous myxomycetes of the southwestern part of the East European Upland was studied for the first time. A detailed analysis of qualitative and quantitative characteristics of myxomycetes groups on different species of substrate-forming plants, extrapolation of the number of myxomycetes species associated with leading species of woody plants, a detailed comparison of groups, their division into five clusters. It is established that in the

conditions of the north-east of Ukraine the species composition of corticolous myxomycetes is determined primarily by the composition of substrate-forming plants. For the first time in Ukraine, myxomycetes with European-North American and Panarctic habitats were found. The practical significance of the results. The obtained results on the species composition, taxonomic, substrate-ecological and chorological structure of corticolous myxomycetes biota enrich the knowledge of formation of regional biota of these organisms and contribute to the identification of factors influencing the diversity, abundance and distribution of these organisms. The obtained data can be used to justify the need to protect myxomycetes, in particular by creating nature reserves. The research results were used in the educational process at the H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University in the preparation of materials for the course "Mycology", educational field practice of students of the Faculty of Natural Sciences and recommendations for term papers of students. The collected collection of myxomycetes is included in the scientific herbarium of the H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маркіна Тетяна Юріївна
2. Markina Tetiana Yuriivna

Кваліфікація: д. б. н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Давиденко Катерина Валеріївна
2. Davydenko Kateryna Valeriivna

Кваліфікація: к. с.-г. н., 16.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Придюк Микола Павлович
2. Prydiuk Mykola Pavlovich

Кваліфікація: д. б. н., 03.00.21

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чаплигіна Анжела Борисівна
2. Chaplygina Angela Borysivna

Кваліфікація: д. б. н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ликова Ірина Олександрівна

2. Lykova Iryna Oleksandrivna

Кваліфікація: к. б. н., 03.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Харченко Людмила Павлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Харченко Людмила Павлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.

